

Gerechtigheid van geloof

Thomas Erskine (van Linlathen)

De brief aan de Romeinen heeft, meer dan de andere brieven van Paulus, de aard van een voortgezet betoog dat zich ten doel lijkt te stellen om aan de lezer uit te leggen wat gerechtigheid is en hoe die samenhangt met, of afhankelijk is van geloof. In zekere zin wordt aan deze bedoeling tot het einde toe vastgehouden.

Toch is men het er niet over eens wat de uitdrukking “rechtvaardiging door geloof” precies betekent. Sommigen hebben verondersteld dat “rechtvaardiging” inhoudt dat iemand in de juiste geestelijke en zedelijke verhouding tot God en de naaste komt te staan, doordat hij in Gods vaderlijke zorg voor alle mensen begint te geloven. Anderen hebben de opvatting verdedigd, dat dit Bijbelwoord niet betrekking heeft op de aard maar op de positie van een mens. Een gerechtvaardigd mens is een mens aan wie gerechtigheid wordt toegerekend op grond van het feit dat hij door het geloof met Christus is verbonden. Zo’n mens is zelf niet rechtvaardig, maar God behandelt hem om Christus wil alsof hij rechtvaardig was.

Sommige denkers komt het voor dat de uiteindelijke overwinning van het goede over het kwade (in het geval van elk menselijk individu) ons in deze brief wordt ingeprent als een leerstuk van het allergrootste belang, dat de gerechtigheid buitengewoon bevordert. Maar anderen, en vermoedelijk de meeste overtuigde christenen, menen dat dit leerstuk door de bewoordingen van de apostel niet wordt ondersteund, dat het aanleiding geeft tot zedeloosheid en in strijd is met de hele christelijke leer.

Waaruit bestaat “rechtheid” in Gods oog? We kunnen gerust zeggen dat het de hoofdbedoeling van Paulus is om in zijn brief aan de Romeinen deze vraag te beantwoorden – om uit te leggen wat ware gerechtigheid is en hoe men die kan bereiken. We moeten daarom niet veronderstellen dat wanneer de apostel over gerechtigheid – of rechtvaardiging – door het geloof spreekt, hij de bedoeling heeft om een technisch leerstuk uiteen te zetten, maar mogen aannemen dat hij bedoelt te zeggen dat ware gerechtigheid van een mens aanvangt met en voortkomt uit een juist inzicht in het karakter van God en in de verhouding waarin die mens tot God staat. Een mens is dan, en dan alléén, werkelijk rechtvaardig wanneer hij in de goede verhouding staat tot zijn Schepper.

De goede verhouding van een mens tot God is een kinderlijk vertrouwen dat de hele wil van God aanvaardt als de wil van een liefdevolle Vader. De basis en de wortel van alle menselijke gerechtigheid moet de zekerheid zijn dat God werkelijk onze Vader is en nooit kan ophouden om onze Vader te zijn. Hij heeft ons lief, niet omdat wij Zijn liefde waardig zijn maar omdat Hij onze Vader is. Zijn eeuwig voornemen met betrekking tot

ons is een voornemen van oneindige liefde: Hij voert ons vanuit al onze onwaardigheid naar een volmaakte deelname aan Zijn eigen rechtvaardigheid en gelukzaligheid. We kunnen niet recht staan tegenover God tenzij wij Hem vertrouwen, en we kunnen geen kinderlijk vertrouwen in Hem hebben zonder dat we van Zijn vaderlijke liefde overtuigd zijn: een onblusbare liefde die ons iedere noodzakelijke straf niet zal onthouden, maar die geen enkele zonde van ons ooit kan uitputten of verzwakken. Een liefde die onze gerechtigheid nastreeft, en die zal volhouden tot haar doel is bereikt.

De overtuiging dat het Gods bedoeling is om alle mensen te trekken tot ware gerechtigheid, en dat dit doel in het geval van elk menselijk individu beslist zal worden bereikt, was naar Paulus' mening een uiterst belangrijke stap in de richting van het bezit van geloof dat rechtvaardigt of een mens rechtvaardig maakt. "In de liefde is geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees uit, want de vrees houdt straf in, en wie vreest, is niet volmaakt in de liefde" (1 Johannes 4:18, zie ook Romeinen 8:15-17 en Galaten 4:6-7).

Zolang een zoon gelooft dat hij door zijn wangedrag het hart van zijn vader van zich heeft vervreemd en hem van een vader in een vijand heeft veranderd, kan hij niet in de rechte verhouding tot zijn vader staan. Hij kan zijn vader onmogelijk liefhebben, zich aan diens handen toevertrouwen of gevoelens koesteren die een zoon behoort te hebben. Maar zodra hij ontdekt dat hij zijn vader totaal verkeerd heeft beoordeeld, wordt alles anders. Zijn wantrouwen verdwijnt, en het komt goed tussen hem en zijn vader. Hij is "gerechtvaardigd" of in de rechte verhouding tot hem komen te staan doordat hij vertrouwen heeft gekregen in zijn vaderlijke bedoelingen. Dit is, naar ik meen, de betekenis van de uitdrukking "rechtvaardiging door geloof". En ik meen dat deze uitdrukking totaal is misverstaan door hen die er een kunstmatig en conventioneel dogma van hebben gemaakt, alsof het vasthouden aan een bepaalde geloofsbelijdenis een mens in de juiste verhouding tot God zou plaatsen.

Het evangelie van God is "Gods kracht tot behoudenis voor ieder die gelooft" (Romeinen 1:16). Het bezit deze kracht vanwege het feit dat het Gods gerechtigheid openbaart (Romeinen 1:17), dat wil zeggen: vanwege de openbaring die het verschaft van Gods vaderlijke bedoeling met de mensheid, die, wanneer men haar gelooft, de hoorders in de rechte verhouding tot Hem plaatst en hen tot Zijn betrouwbare, gehoorzame kinderen maakt.

De waarde van het evangelie bestaat uit het feit dat het – in de persoon en het werk van Gods Zoon – de openbaring en het bewijs van deze vaderlijke verhouding en de vaderlijke betrouwbaarheid verschaft. En het belang om dit te geloven vloeit voort uit het feit dat zulk geloof kinderlijk vertrouwen voortbrengt in hen die door het evangelie zijn overtuigd. Want als wat ik geloof in mij geen kinderlijk vertrouwen voortbrengt, dan bewerkt mijn geloof geen gerechtigheid, en dan is dat geloof ook niet Gods kracht tot behoud.

Wie werkelijk in God gelooft en wie tegelijk oprecht verlangt naar gerechtigheid, handelt in overeenstemming met dit verlangen en met de opperste wijsheid, wanneer hij zich in volmaakt vertrouwen aan Gods leiding toevertrouwt en alles aanvaardt wat God op zijn weg brengt. Deze toestand van vertrouwen is voor een mens de *rechte* toestand om in te verkeren, en de gerechtigheid die het resultaat van deze toestand is wordt (in de Bijbel) geheel terecht “gerechtigheid van geloof” (Romeinen 4:13) genoemd.

[Samenvatting van: *Thoughts on St. Paul's Epistle to the Romans* (Introduction), uit: *The Spiritual Order and Other Papers*, p.100-118. Edinburgh: David Douglas, 1884. Oorspronkelijke zinnen van de auteur werden gehandhaafd, maar het betoog werd – met behoud van de strekking – behoorlijk ingekort]

* * * * *